

Spisovatelé z Baranovy ulice a okolí

01.02.2020

Každá pražská ulice včetně těch žižkovských má svou historii a zajímavost. Například v Baranově ulici a její blízkosti mělo svůj domov hned několik literátů.

Vznikem této ulice začalo zastavování prostoru, kterému se říkalo Baklovka. V době svého vzniku v roce 1885 dostala název Vratislavova a za okupace se změnila na Habánskou. Po roce 1945 se jí nakrátko vrátil název Vratislavova, aby byla o dva roky později konečně přejmenována po popraveném novináři Kurtu Baranovi na Baranovu. Začínala ulicí Táboritskou a končila dnešní Vinohradskou. Do 20. let minulého století byla zastavěna pouze její dolní část a končila ulicí Křišťanovou. Teprve když v roce 1924 začaly vznikat domy Tabákové reže podle architekta Dryáka, začala se přibližovat k tehdejší třídě Maršála Focha — nynější Vinohradské. Z té doby stojí za zmínku dva tamní domy. Především je to budova č. 4/1921 s bílou keramickou fasádou architekta Rudolfa Weise, která dodnes reprezentuje tehdejší vyspělou velkoměstskou výstavbu. Zajímavý je i dům, který stojí na rohu ulice Přemyslovské č. 33/1579 a Baranovy a je dílem stavitele Miloslava Smlsala. Poslední domy vyrostly v Baranově ulici okolo roku 1960 — jsou to č. 15/1579 a č. 17/1374. Málo známý je fakt, že v této ulici žili v různých dobách 20. století tři literáti. Ve spodní části nedaleko Táboritské ulice stával dům čp. 120, ve kterém se v roce 1894 narodil spisovatel František Kubka. Jeho nejznámějším dílem jsou Karlštejnské vigilie o Karlu IV. Zajímavá je i kniha Chvála Žižkova. V ní rozvedl heslo stavitelů nové čtvrti, které zní „maximum obyvatel na minimum plochy“. V souladu s ním popsal žižkovská obydlí o jednom pokojíku s oknem do ulice a kuchyňským oknem na pavlač. Vždyť pavlače a večerní besedy na nich, případně na ulici byly typickým znakem Žižkova. Aktivně se podílel i na vydávání Knih dobrých autorů. Patřil také mezi pátečníky — tedy účastníky návštěvního pátku u Karla Čapka.

V č. 4/1901 žil a na domě má svou pamětní desku básník Vítězslav Nezval (1900—1958), vedoucí osobnost meziválečné avantgardy a člen Devětsilu. Pod vlivem André Bretona založil Skupinu surrealistů v ČSR. Vedle poezie se věnoval dramatické tvorbě, hlavně pro divadlo E. F. Buriana. Ve 20. letech minulého století se jako spoluautor podílel na filmových scénářích tehdy ještě němému filmu. V roce 1928 to byl například Erotikon režiséra Gustava Machatého. Protože Nezval v jeho úspěch nevěřil, autorovo jméno se v titulcích neobjevilo. Po kladném přijetí snímku jak u obecnosti, tak u kritiky se ale Erotikon zařadil do čela významných němých českých filmů.

Na rohu Baranovy a Křišťanovy ulice v č. 30/672 bydlel další literát, ale také malíř, novinář a nakladatel Ladislav Jandečka (1891—1938), který používal pseudonym Šnajdr. Obsah jeho knih vyjadřují nejlépe názvy Lásky a vášně, Julča, Pražská švadlenka a mnoho podobných. Jandečka také maloval krajiny Polabí, Povltaví a staré Prahy. Ještě koncem čtyřicátých let minulého století bylo na uvedené adrese papírnictví, které provozovala vdova po tomto spisovateli.

Přímo v Křišťanově, a to v čísle 18/817, pak pobýval Jaroslav Foglar (1907—1999), skautský vůdce s pseudonymem Jestřáb. Svým dílem ovlivnil část mladé generace a inspiroval nový přístup k zážitkové výchově mladých. Proslavil se komiksem Rychlé šípy, ale i knihami Hoši od Bobří řeky, Přístav volá nebo Stínadla se bouří. Některé se staly předlohou filmů a televizních inscenací.

Nedaleko, v Křišťanově č. 13/899, žil nakladatel a spisovatel Otakar Štorch Marien (1897—1974). Ten založil v roce 1919 nakladatelství Aventinum, které se věnovalo vydávání knih a časopisů. Nejznámější z nich byly Rozpravy Aventina. V letech 1927—1930 byla při nakladatelství, které sídlilo v Purkyňově ulici na Novém Městě, otevřena galerie známá jako Aventinská mansarda. Vystavovali v ní přední malíři Zrzavý, Toyen, Štýrský, Kubišta, Hoffmeister, Muzika nebo Šíma. V roce 1934 sice nakladatelství ohlásilo úpadek, o jedenáct let později svou činnost ale obnovilo.

Bližší k Žižkovu náměstí v Křišťanově č. 3/675 má sídlo Ottovo nakladatelství zaměřené na encyklopedickou literaturu. V roce 2011 vydalo jako svou 2145. publikaci s titulem I tak bylo: Žižkov 1942. Kniha shrnuje paměti žižkovského hochy, který žil v Sudoměřské ulici. Je k dispozici v knihovně Klubu přátel Žižkova, kde si ji můžete vypůjčit.

Galerie

1 fotografie

DEFA NOVÉ VYBUDOVANÉ DĚLY FOD ČERNÉHOVSKÉHO FABRIKOVÉHO PRŮMYSLU
na nám. Křišťanově v Křišťanově ulici na Žižkově. Fodor projektovatel. Průmysl spravován arch. K. Světlá.
Stroj. ZÁVODŮM M. Š. ČERNÉHOVSKÉHO A ŽIŽKOVSKÉHO (1911)